

PARK ČERVENÝ DVŮR JAKO SOUČÁST CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI "BLANSKÝ LES"

Ing. Kafka Zdeněk, Ing. Lippl Leoš

V roce 1990 vešla v platnost vyhláška o zřízení Chráněné krajinné oblasti Blanský les o výměře 220 km². Chráněná krajinná oblast je rozdělena do 3 zón dle zájmů ochrany přírody. Do II. zóny patří i park v Červeném Dvoře z přírodovědných a estetických důvodů. V jako takovém je zakázáno zavádět nepůvodní druhy rostlin a živočichů, umísťování staveb a změny ve využití mimo zastavěná území. V zemědělském hospodaření se musí udržívat ekologicky únosný přísun živin, zejména dusíku, omezovat úpravy vodního režimu a všechny zásahy konzultovat se Státní ochrannou přírodou. Při výkonu myslivosti se nesmí zavádět intenzivní chovy zvěře.

V našem příspěvku se chceme dále zabývat stavem a vývojem vegetace, jakož i výsledky kvalitativního výzkumu avifauny Červenodvorského parku. Výzkum zahájila správa CHKO v tomto roce a presentované výsledky jsou proto jen dílčí a v práci bude potřeba pokračovat i v dalších sezónách.

Vývoj a stav vegetace parku Červený Dvůr

Červenodvorský park byl založen na vlhkých loukách v údolí Chvalšinského potoka. Velmi důkladným melioračním systémem byl upraven vodní režim tak, že umožňoval bohatý výskyt rostlinných druhů mezofilních až semihydrofilních stanovišť. Talo luční společenstva zcela nenásilně doplňovala výsadba domácích druhů dřevin jako např. dub letní (*Quercus robur*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), javor mláč (*Acer platanoides*), borovice lesní (*Pinus silvestris*) a smrk ztepilý (*Picea excelsa*). Zcela vyjimečně byli použity i dřeviny nepůvodní, nejčastěji jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*) a trnovník ekát (*Robinia pseudoacacia*). V několika exemplářích je zde také stříbrná forma smrku pichlavého (*Picea pungens*) a borovice hedvábná (*Pinus strobus*).

Po druhé světové válce a po předání areálu Červeného Dvora státu dochází k silnému úpadku celého komplexu. Park přechází nejprve do užívání Státního statku Kájov, později jej přebírá OÚNZ s tím, že obhospodařování parku bude nadále zajišťovat státní statek. Areál parku se tak stává intenzivním lučním porostem. Tím dochází k ochuzení veškerých společenstev. Podrost pod většími skupinami stromů je neudržován a postupně ruderalizuje. V současné době jsou zde nejčastějšími druhy kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*), bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*) bez černý (*Sambucus nigra*) a p. V zachovalějších částech se udržují zbytky hajní květeny jako vraní oko čtyřlísté (*Paris quadrifolia*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), starček vejčitý (*Senecio ovatus*), prvosenka harní (*Primula veris*) a další. Z keřů je nejhojnější kalina obecná (*Viburnum opulus*), zimolez pýřivý (*Lonicera xylosteum*) a střemcha hroznatá (*Padus racemosa*). Místy se vyskytuje lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*). Z vysazených keřů je zde hojný tavolník sp. (*Spiraea sp*) a kalina tušalaj (*Viburnum lantana*).

Daleko větší degradace však postihla luční společenstva. Těžká mechanizace používaná k sečení parku úplně rozbila stávající meliorační systém, který přestal plnit svou funkci. Část luk se úplně zamokřila a zruďeralizovala. Zároveň se stala nepřístupnou pro mechanizaci na sečení, takže veškerá původní společenstva zanikla. Nyní roste v těchto lokalitách nejčastěji kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*), pcháč zeliný (*Cirsium oleraceum*), pcháč oset (*Cirsium arvense*), kostival lékařský (*Symphytum officinalis*), bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*), pomměnka volnokvětá (*Myosotis laxiflora*), sítina rozkladitá (*Juncus effusus*), ostřice černá (*Carex nigra*), tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*), svízel močálový (*Galium uliginosum*), svízel přitula (*Galium aparine*) a chrstice rákosovitá (*Baldingera arundinacea*). Méně vlhká část luk byla dále sečena, ale hnojení, zejména dusíkaté, značně pozměnilo rostlinnou skladbu. V současné době tvoří hlavní porost pouze trávy s malou příměsí ostatních druhů. Z dvouděložných rostlin jsou to některé vikve, zejména vikev ptačí (*Vicia oracca*) a vikev čtyřsemenná (*Vicia tetrasperma*), dále pak hrachor luční (*Lathyrus pratensis*), jetel luční (*Trifolium pratense*), bolševník obecný (*Heracleum sphondilium*), řebríček obecný (*Achillea millefolium*), tollice dětelová (*Medicago lupulina*), kontryhel sp. (*Achemille* sp.), pampeliška podzámní (*Leontodon autumnale*), ražec obecný (*Cerastium vulgatum*), krkavec toten (*Sanguisorba officinalis*), jetel zvrhlý (*Trifolium hybridum*), černohlávek obecný (*Prinella vulgaris*), jetel plazivý (*Trifolium repens*) a rožec rolní (*Cerastium arvense*),

V nynější době se naskytá obrovská šance na rekonstrukci celého parku. Jistá rakouská firma hodlá v okolí stavět golfové hřiště s tím, že by si pronajala celý park, který by uvedla do původního stavu, včetně cestní sítě a podzemní drenáže, přičemž by park byl přístupný veřejnosti. Doufejme, že nastává období renesance celého areálu.

Avifauna parku Červený Dvůr

V roce 1990 bylo prokázáno 59 druhů hnízdících, 4 zimujících či protahujících a 9 druhů sem zaletujících. Druhovná pestrost je dána potravou a hnízdní nabídkou, která je zde velmi rozmanitá. Dominující louky, ale i keře, remízy lesní partie, vodní sít a návaznost na masív Kleti podmiňují výskyt řady druhů živočichů, které v okolní krajině chybí či se vyskytují jen velmi zřídka. Z ptáků je to např. hýl rudý, čečetka zimní, rehek zahradní, krutihlav obecný, žluna šedá, strapoud malý, krkavec velký či řada dravců a sov jako např. jestřáb lesní, krahujec obecný, ostříž lesní, včelojed lesní, puštík obecný, sýček obecný, kulíšek nejmenší, sýc rousný.

Při častých návštěvách v parku jsem došel k názoru, že se jedná o lokalitu nejen ornitologicky ale i mammalogicky, herpetologicky a entomologicky velmi zajímavou a bohatou, zasloužící si podrobný průzkum.

Ke svému příspěvku přikládám kompletní seznam zjištěných druhů avifauny se stručnou charakteristikou jejich výskytu.

Seznam druhů ptactva pozorovaných v sezóně 1990 v parku
Červený Dvůr se stručným popisem výskytu !

bramborníček hnědý	- vzácně hnízdí podél stok
brhlík lesní	- hojně hnízdí v korunách stromů
brkoslav severní	- vzácně zimující
buďníček l., m., v.	- hnízdí hojně v lesních partiích
cvrčilka ř., z.	- hnízdí řídce ve vlhkých částech
čáp b., č.	- vzácně zalétá za potravou
čečetka zimní	- místy hnízdí
červenka obecná	- běžně hnízdí
čížek lesní	- hnízdí vzácně, častěji zimuje
datel černý	- zalétá z lesních komplexů
dlask tlustozobý	- řídce hnízdí, protahuje
drozd kos	- velmi hojně, hnízdí
kvičala	- řídce hnízdí, hodně zimuje
drozd	- běžně hnízdí
brávník	- hnízdí ojedinelé
holub hřivnáč	- řídce hnízdí
hrdlička z., d.	- běžně hnízdí
hýl obecný	- častý, hnízdí, hojně zimuje
hýl rudý	- nález jediného hnízda
jestřáb lesní	- zalétá z Kletě
jizňáček obecná	- hnízdí na budově zámku
kalous ušatý	- hnízdí několik párů
káně lesní	- pouze zalétá
kavka obecná	- pouze zalétá
kopipas bílý	- hnízdí několik párů
konopka obecná	- hnízdí méně často
krahujec obecný	- pouze zalétá
králíček obecný	- řídce hnízdí
krkavec velký	- přeletuje
krutihlav obecný	- řídce hnízdí
kukačka obecná	- ojedinelé
kulišek nejmenší	- hnízdí v okolních lesích
lejsek b., č.	- protahuje
šedý	- řídce hnízdí
linduška lesní	- řídce hnízdí
lyska černá	- pravidelně hnízdí 1 pár
mlynařík dlouhoocasý	- řídce hnízdí
orešník kropenatý	- pouze zalétá
ostříž lesní	- pouze přeletuje
pěnice č., h., p., s.	- hnízdí hojně
pěnkava obecná	- velmi hojně hnízdí
pěnkava jíkavec	- běžně zimuje
pěvuška modrá	- řídce hnízdí
poštolka obecná	- zaletuje, možnost hnízdění
puštík obecný	- hnízdí 2-3 páry
rákosník zpěvný	- řídce hnízdí
rehek d., z.	- řídce hnízdí
sedmihlásek hajní	- řídce hnízdí
stehlík obecný	- velmi řídce hnízdí, často zimuje
strakapoud malý	- hnízdí několik párů
strakapoud velký	- běžně hnízdí
strnad obecný	- hojně hnízdí

střízlík obecný

sýc rousný

sýček obecný

sýkora koňadra

b., l., m., p., ú.

ěpaček obecný

šoupálek sp.

tuhýk obecný

včelojed lesní

vlaštovka obecná

volavka popelavá

vrabec d., p.

vrána obecná

zvoněk zelený

zvonohlík zahradní

žluna šedá

žluna zelená

žluna hajní

- řádce hnízdí

- hnízdí v okolních lesích

- hnízdí 1 pár

- velmi hojná

- řídce hnízdí

- běžně hnízdí

- řídce hnízdí

- řídce hnízdí

- pouze přelétá

- hnízdí v areálu zámku

- vzácně zalétá

- běžně hnízdí

- občasný výskyt, možnost hnízdění

- běžně hnízdí

- řídce hnízdí

- vzácně hnízdí

- časté hnízdění

- ojediněle hnízdí